

Medicina Preventiva i Salut Pública

Codi: 102948

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	OB	5	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Guadalupe Esteve Pardo

Correu electrònic: Maria.Esteve@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És indispensable haver assolit uns coneixements suficients d'Bioestadística (primer curs), i en especial, d'Epidemiologia Clínica (tercer curs). També requereix el domini de la terminologia i els conceptes propis de la Patologia general.

Objectius

L'assignatura Medicina Preventiva i Salut Pública forma part del programa de cinquè curs del Grau de Medicina, que correspon al darrer període de formació abans de passar al curs de pràctiques clíniques.

L'assignatura consta d'unes parts pròpies, com els fonaments i continguts de la Salut Pública, les actuacions i programes de Promoció de la salut, l'organització i funcionament del Sistema sanitari, els objectius i instruments de la gestió i avaluació sanitària, i el desplegament de la Salut internacional, entre altres.

Per altra banda, consta d'un conjunt de temes que s'han d'impartir de forma interrelacionada amb les assignatures de patologia mèdica, com són les actuacions preventives en les malalties transmissibles i en les malalties cròniques. Respecte aquests punts, dins la docència de Medicina Preventiva s'exposa, primer, una visió epidemiològica del corresponent problema de salut i, després, els components especialitzats de la prevenció. En aquests temes la Medicina Preventiva representa un plus de formació preventiva, que complementa la bàsica inclosa en la docència sobre el tractament de les malalties.

En la societat moderna el manteniment i promoció de la salut dels individus, requereix tant el funcionament dels programes generals de salut pública i d'assistència sanitària, com la labor diària dels professionals sanitaris en el desplegament de les acció preventiva i de promoció de la salut. La notable longevitat de la població que s'associa a una elevada càrrega de malalties cròniques, i la persistència de les malalties transmissibles, requereixen una activitat continuada d'accions preventives, immunitzacions, cribratges, educació sanitària i consells preventius, de manera que constitueixen una part destacada de l'acció professional del metge, per a la qual ha d'estar degudament preparat.

L'objectiu de l'assignatura és que l'alumne conegui l'àmbit i les activitats de la Salut Pública i estigui capacitat per aplicar la Medicina Preventiva en les actuacions mèdiques. Tot això implica l'adquisició de coneixements,

actituds i habilitats sobre Medicina Preventiva i Salut Pública. Inclou l'aprenentatge d'una visió tant individual com col·lectiva sobre el foment de la salut i la prevenció de riscos, així com sobre les estratègies i tècniques de prevenció de la malaltia i de promoció de la salut.

Objectius generals d'aprenentatge

Després de completar satisfactòriament l'assignatura, esperem que l'estudiant pugui:

Analitzar els problemes de salut des d'una perspectiva comunitària i integradora, i entendre el "continu salut - malaltia" com a resultat de processos socials, ambientals, clínics, sanitaris i biològics, i no com la simple interacció en un sol individu de forces biològiques aïllades del context humà, polític, econòmic i sociocultural. Comprendre els fonaments del raonament epidemiològic i aplicar els principals mètodes i tècniques de l'epidemiologia tant als problemes de la medicina clínica com als problemes de salut comunitaris. Conèixer els fonaments necessaris per fer la diagnosi de salut i el pla de salut de la comunitat on treballi. Identificar les condicions, els factors i els processos de risc associats a les malalties més freqüents al nostre país i les mesures de prevenció (primària, secundària, terciària i quaternària), l'eficàcia, efectivitat i eficiència de les mesures preventives que han estat demostrades científicament. Integrar en la seva pràctica clínica les pautes d'atenció preventiva i de promoció de la salut més adients a cada grup de persones. Jutjar la validesa científica, la rellevància (biològica, clínica, sanitària, ambiental o social) i la precisió estadística dels treballs i articles d'investigació. Organitzar i avaluar la seva activitat professional i la del seu equip, amb l'objectiu de millorar l'estat de salut de la comunitat on treballi i la seva satisfacció professional.

Competències

- Assumir el seu paper en les accions de prevenció i protecció davant malalties, lesions o accidents i manteniment i promoció de la salut, tant a nivell individual com comunitari.
- Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- Demostrar que comprèn els factors que determinen la igualtat en l'accés a la salut, la seva eficàcia i la seva qualitat.
- Demostrar que coneix a nivell bàsic el Sistema nacional de Salut i de legislació sanitària i els aspectes econòmics.
- Demostrar que coneix les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
- Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Reconèixer els determinants de la salut de la població, tant els genètics com els dependents del sexe, l'estil de vida, la demografia, els factors ambientals, socials, econòmics, psicològics i culturals.
- Tenir capacitat de treballar en un context internacional.
- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.

Resultats d'aprenentatge

1. Afrontar els problemes de salut a través d'intervencions col·lectives de promoció, protecció i prevenció, i restauració de la salut, i valorar-ne l'impacte.
2. Analitzar els sistemes de vigilància epidemiològica nacionals i internacionals.
3. Aplicar metodologies per identificar els determinants de gènere i altres factors associats a les desigualtats en la salut, en el disseny i en la interpretació dels estudis epidemiològics i els programes de salut.
4. Avaluar el sistema de la qualitat assistencial i les estratègies de seguretat del pacient.
5. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
6. Descriure el paper de les vacunes en la salut comunitària.

7. Descriure els processos de salut i malaltia i els seus determinants des de la perspectiva poblacional.
8. Descriure la planificació i l'administració sanitària a escala nacional, europea i autonòmica.
9. Diferenciar els factors associats a les desigualtats, i en particular als aspectes de gènere, en la recerca i en les pràctiques de la salut pública.
10. Diferenciar els nivells d'atenció sanitària.
11. Enumerar els principals problemes de salut pública prioritaris al món i els seus aspectes preventius.
12. Explicar les implicacions econòmiques i socials que comporta l'actuació mèdica, considerant criteris d'eficàcia i eficiència.
13. Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
14. Identificar els organismes sanitaris internacionals a escala nacional, europea i autonòmica.
15. Identificar els principis de la salut mediambiental, de la salut laboral i de la salut alimentària.
16. Identificar les principals activitats de promoció, protecció i prevenció de la salut.
17. Interpretar els indicadors de salut.
18. Interpretar els processos de planificació, programació i avaluació dels programes de salut.
19. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
20. Tenir capacitat de treballar en un context internacional.
21. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
22. Valorar els principis i aplicar els mètodes propis de la medicina preventiva i la salut pública.
23. Valorar les necessitats de salut de la població.

Continguts

Medicina Preventiva i Salut Pública: principis. Influència dels factors ambientals en la salut: protecció de la salut. Influència dels factors personals i socials en la salut: promoció de la salut. Problemes de salut i actuacions específiques de les malalties transmissibles i cròniques. Sistema sanitari. Gestió i avaluació de les intervencions sanitàries. Salut internacional.

Blocs distributius

1. Introducció a la Medicina Preventiva i Salut Pública.
2. Protecció de la salut: salut ambiental
3. Problemes de salut i actuacions preventives específiques en les malalties transmissibles.
4. Problemes de salut i actuacions preventives específiques en les malalties cròniques.
5. Promoció de la salut.
6. Sistema sanitari. Gestió i avaluació sanitària.
7. Salut internacional

CLASSE TEÒRICA

TITOL

1. Medicina Preventiva i Salut Pública. Nivells i estratègies de la Medicina Preventiva. Determinants de la salut

2. Factors ambientals i salut (I)

3. Factors ambientals i salut (II)

4. Infecció nosocomial. Gestió de residus sanitaris

5. Epidemiologia i prevenció de les malalties transmissibles.

6. Epidemiologia i prevenció de les malalties de transmissió hídrica.

7. Epidemiologia i prevenció de les hepatitis víriques.

8. Epidemiologia i prevenció de les malalties transmeses per via respiratòria

9. Epidemiologia i prevenció de les malalties de transmissió sexual i la sida

10. Epidemiologia i prevenció de les malalties transmeses per vectors. Prevenció de les malalties del viatgers.

11. Programes vacunals

12. Epidemiologia i prevenció de les malalties cròniques

13. Epidemiologia i prevenció del càncer

14. Epidemiologia i prevenció de les malalties cardiovasculars

15. Epidemiologia i prevenció d'altres malalties cròniques.

16. Educació sanitària i Promoció de la salut. Consell preventiu

17. Obesitat. Nutrició i salut. Exercici i salut

18. Tabac i salut. Alcohol i salut. Addiccions a drogues

19. Salut materno - infantil. Salut de la dona

20. Envel·liment i salut

21. Salut laboral

22. Sistema sanitari. Atenció primària i atenció hospitalària. Gestió sanitària. Economia de la salut

23. Desigualtats en salut. Salut global. Càrrega de malaltia en països

SEMINARIS CASOS CLINICS (SCC)

TITOL

1. Indicadors de salut a Catalunya. Objectius de salut. Planificació sanitària

2. Educació para la salut.

3. Promoció de la salut.

4. Prevenció secundària. Programes poblacionals de detecció precoç del càncer.

5. Vigilància epidemiològica. Control de un brot epidèmic

6. Vacunacions preventives. Vacunes del personal sanitari. Vacunes dels viatgers

7. Prevenció de malalties transmissibles.

8. Prevenció de malalties cròniques

9. Preparació d'un projecte basat en l'evidència.

10. Qualitat assistencial

11. Iniciació a la recerca: disseny d'un protocol d'investigació. Lectura crítica de d'un article científic

SEMINARIS CASOS CLINICS (SCC) - 10h

PRÀCTICA CLÍNICA (PCA): 12,5h

Metodologia

Aquesta Guia descriu el marc, continguts, metodologia i normes generals de l'assignatura, d'acord amb el pla d'estudis vigent. L'organització final de l'assignatura pel que fa al nombre i mida de grups, distribució en el calendari i dates d'exàmens, criteris específics d'avaluació i revisió d'exàmens, es concretaran a cada una de les Unitats Docents Hospitalàries (UDH), que ho explicitaran a través de les seves pàgines web i el primer dia de classe de cada assignatura, a través del professors responsables de l'assignatura a les UDH.

Pel present curs, els professors designats pels Departaments com a responsables de l'assignatura a nivell de Facultat i de les UDH són:

Departament(s) responsable(s):

Departament de Pediatria, Obstetrícia i Ginecologia i de Medicina Preventiva

Responsable de Facultat: Maria G Esteve Pardo

Responsables UDHSP	Responsables UDHVH	Responsables UDGtiP	Responsables UDHPT
Xavier Bonfill xbonfill@santpau.cat	Magda Campins mcampins@vhebron.cat	Maria Esteve maria.esteve@uab.es	Gemma Navarro gnavarro@cspt.es

Excepcionalment i segons criteri del professorat responsable, els recursos disponibles i la situació sanitària de cada moment a les diferents Unitats Docents, part dels continguts corresponents a les lliçons teòriques, pràctiques i seminaris podran ser impartits de forma presencial o virtual.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES CLÍNiques ASSISTENCIALS (PCAh)	12,5	0,5	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
SEMINARIS DE CASOS CLÍNICS (SCC)	32	1,28	5, 7, 9, 12, 13, 19, 20, 21
TEORIA (TE)	23	0,92	1, 3, 6, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23
Tipus: Autònomes			
ESTUDI PERSONAL	75	3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

Avaluació

1. Proves objectives escrites. es realitzaran dos exàmens parcials que poden alliberar una part de la matèria. L'equip de professors de cada Unitat Docent establirà les preguntes i matèries compreses, la qualificació final i el percentatge en la nota final (entre 30-45% cada prova). Seran de tipus test amb 5 respostes possibles i una de certa. Cada pregunta encertada val 1 punt i les respostes equivocades resten 0,20 punts.

2. Prova final de recuperació: Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada es podran presentar a una prova final de recuperació. La metodologia de l'examen podrà ser diferent de l'emprada en les avaluacions prèvies. Poden presentar-se a aquesta prova els alumnes que hagin suspès alguna de les proves objectives escrites, els no presentats a les avaluacions prèvies i els que desitgin millorar la nota; en aquest darrer cas la nota de l'examen de recuperació serà la que prevaldrà.

3. Exercicis pràctics, pràctiques clíniques, presentació treballs. La realització d'un treball, la presentació i discussió de casos clínics i altres activitats realitzades pels alumnes, representaran un determinat percentatge de la qualificació final, que serà establerta per l'equip de professors de cada Unitat Docent (fins un 30%)

4. Sistema de revisió d'exàmens. La revisió dels exàmens es farà de forma individual amb l'alumne, prèvia sol·licitud en els terminis que es comuniquen .

5. Expressió del resultat de les avaluacions: Nota numèrica amb un decimal, de 0 a 10. Qualificació qualitativa: suspens, aprovat, notable, excel·lent, MH.

Es consideren no avaluables els alumnes que no es presentin a la proves de avaluació i / o els que no presentin el treball.

A criteri de cada UD la assistència i participació en classes i seminaris podrà ser avaluada amb una puntuació màxima del 10% de la nota

** Aquests percentatges poden variar a cada Unitat Docent

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació a classe i seminaris / Defensa oral de treballs	10-40%	3,5	0,14	5, 7, 13, 19, 20, 21, 22
Avaluacions escrites mitjançant proves objectives	60-95%	4	0,16	1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 23

Bibliografia

Bibliografia específica

- Hernández-Aguado I., Lumbreras Lacarra B. Manual de Epidemiología y Salud Pública para Grados en Ciencias de la Salud. 3ª ed. Madrid: Editorial Médica Panamericana, 2018.
- Piédrola Gil G. Medicina preventiva y salud pública. Fernández-Crehuet J, Gestal JJ, Delgado M, Bolúmar F, Herruzo R, Serra L, Rodríguez F. (edit), 12ª ed. Barcelona: Elsevier España, 2015
- Sierra A, Sáenz MC, Fernández-Crehuet J, et al., eds. Medicina Preventiva y Salud Pública. 12ª edición Barcelona: Elsevier Masson, 2015

Bibliografia de consulta

- Detels R, Beaglehole T, Lansang MA, Gulliford M, eds. Oxford Textbook of Public Health. 6ª edición. 3 vols. Oxford: Oxford University Press, 2015
- Gray M. Evidence-Based Health Care and Public Health: How to Make Decisions About Health Services and Public Health. 3rd. ed. Toronto: Elsevier Limited, 2009.
- Novick LF, Morrow CB, Mays GP. Public Health Administration: Principles for Population-based Management (2nd ed). Jones and Bartlett Publishers Inc, 2007.
- Pencheon D, Guest C, Melzer D, Muir Gray JA, eds. 3ª ed. Oxford Handbook of Public Health Practice. Oxford: Oxford University Press, 2013.
- Porta M, Last JM (eds.). A Dictionary of Public Health. Second Edition. New York: Oxford University Press, 2018.
- Wallace RB, eds. Maxcy Rosenau-Last Public Health and Preventive Medicine. 15ª ed. New York: McGraw-Hill, 2008

Recursos d'Internet

- Manual de vacunacions. Agència de Salut Pública de Catalunya. http://salutpublica.gencat.cat/ca/ambits/promocio_salut/vacunacions/Manual-de-vacunacions/
- Vacunación en grupos de riesgo de todas las edades y en determinadas situaciones. Ministerio de Sanidad Consumo y Bienestar Social. <https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/vacunaciones/VacGruposRiesgo/V>

- Departament de Salut, Generalitat de Catalunya: <http://www.gencat.cat/salut/>
- Ministerio de Sanidad y Política Social: <http://www.msc.es/>
- Centers for Disease Control and Prevention, CDC: <http://www.cdc.gov/>
- Travelers' Health, CDC: <https://wwwnc.cdc.gov/travel>
- Morbidity and Mortality Weekly Report, MMWR: <http://www.cdc.gov/mmwr/>
- Emerging Infectious Diseases, EID: <http://www.cdc.gov/ncidod/eid/>
- Organització Mundial de la Salut, OMS: <http://www.who.int/>